

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1-70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на пів року	8 рублів або 18 франків

Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. І. п. Домбровского (Хорунцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 30 с. від стрічки.

Шлім руску молодіж до шкіл.

(X) Ледви кілька днів ділить нас від початку нового року шкільного і се повинно кождому щирому Русинови нагадати ту велику вагу, яку має для нашого народу просвіта і наука, яке значінє і яку досяглість має для нас школа. Досвідні педагоги не без основи висловили, що чия школа, того будуччина. Сі многоважні слова повинні утвердити в нас переконанє, що красної будуччини, лішної долі, здійсненє наших народно-політичних змагань і наших ідеалів осягнемо лише тоді, коли школа буде нашою. А може се лише тоді стати ся, наколи зуміємо громадно заповнити школи всяких розрядів рускою молодіжю. Тим способом всіємо витворити потрібний для національно-політичного, культурного і економічного розвитку нашого народу конечно потрібний приріст рускої осьвіченої верстви суспільности, тим способом на кождім полі прилюдного життя руский нарід зуміє собі здобути приналежне єму місце, належні єму права і відповідне єго числу становище поруч иньших культурних народів. Щоби се осягнути, повинні ми в сій хвилі звернути всі наші змаганя до того, щоби з починком нового року шкільного руска молодіж громадно заповнила школи всяких розрядів.

Не хочемо тут вдавати ся в статистичні виводи, а лише загально признаємо, що в останнім особливо десятиліттю число рускої молодіжи зросло значно в усяких школах, хоч зріст сей не дорівнює тій прогресії, яку виявляє польска, а особливо жидівска молодіж, а до того не вся руска молодіж, що вступає через шкільний поріг, доходить до сеї мети, яку повинна би осягнути на основі шкільної науки.

Пригляньмо ся н. пр. народним школам і виділовим, а переконаємо ся там, що ще за мало там бачимо тої народної ревности з боку рускої суспільности. Особливо взірцевими рускими школами при учительських семінариях за мало ще користує ся руска суспільність, хоч як раз там може найти для своїх дітей взірцеву науку. Треба би тут більше ревности руских катехитів і учителів тих шкіл, більшої ревности приходського духовенства, щоби вказувало своїм прихожанам на значінє і хосен тих шкіл, треба би більшої опіки і помочи для тої переважно вельми убогої дівчачої, для якої як раз се убожество стає головною перепорою учащаня до взірцевих шкіл, основаних звичайно по більших містах, де більша дорожня.

Але так само по 5- і 6-класевих народних школах і в школах виділових замало ще руска молодіж горне ся до науки, хоч там особливо практичне приспособленє в напрямі ремісничім і торговельнім вельми придало б ся нашому молодому поколінню. Тими школами повинно особливо користувати ся у великій мірі руске міщанство по більших містах. Досвід іменно показує, що руске міщанство звичайно тим вдоволяє ся, щоби єго діти покінчили лише народну школу, до чого обовязує

шкільний примус, а відтак незначне лише число дітей ходить до виділових клас, хоч має ті школи в дома і без журби о прожиток могли би виділові школи кінчити. Відносить ся се головно і до міщанських дівчат (н. пр. в Тернополі, Стрию, Снятині, Коломиї і т. д.).

Ще менше користує ся руска молодіж промисловими школами у Львові, Коломиї і ин., хоч тим способом значна часть рускої молодіжи могла би в промислових і ремісничих заводах здобути собі певне і добре становище.

Головна струя молодіжи, жадної науки, звернула ся останними роками до гімназий, особливо до руских гімназий, так що говорене про слабу фреквенцію в руских гімназиях стало нині анахронізмом. Але і тут ще належалоби більше ревности, більше дбалости, щоби іменно менше заможній або зовсім бідній дівчачої не лише улекшити вступ до рускої гімназії, але і єї докінченє, бо багато задля материяльної нужди губить ся у висіших класах і пропадає.

За те майже зовсім не користує ся руска молодіж реальними школами, хоч як раз в найближшій будучині для техніків розкриває ся широке поле діяльности особливо з огляду на проєктовані будови водних доріг і в злуці з ними потрібну регуляцію рік.

Ся важна нива лежить для рускої суспільности майже зовсім облогом, так само як і торговельна академия, хоч і на тім полі потрібно нам відповідних сил, щоби наші змаганя на полі Народної Торговлі і товариства «Дністер» були успішні.

Коли ревно подбаємо, щоби до народних шкіл громадно горнула ся руска молодіж, то положимо головні підвалини до просвіти в найширших верствах рускої суспільности, а при тім підготовимо також приріст фреквенції в середних і промислових школах. Особливо взірцеві рускі школи при семінариях надають ся найкрасше до того, щоби придбати приросту рускої молодіжи в середних і промислових школах. Пяти- і шести-класові школи та виділові можуть причинити ся до збільшеня числа рускої молодіжи в учительських семінариях мужеских і женських. А коли значнійше зросте число рускої молодіжи в середних школах, тоді не лише зможемо рішучо домагати ся заснованя нових руских середних шкіл, але також університет і техніка громаднійше ще заповнять ся рускими слухачами і зближать нас до здійсненя нашого змаганя для основаня руского університету.

До всего того потреба одначе ревно і спільної діяльности всіх чинників нашої суспільности. Передовсім священики і учителі, а відтак і инші члени осьвіченої верстви рускої суспільности повинні тепер всі свої змаганя звернути до того, щоби з початком нового року шкільного руска молодіж громадно вписувала ся до шкіл всяляких розрядів, народних, виділових, промислових і торговельних, гімназий і реальних шкіл, та учительських семінарий. Нехай собі возьме взорець з польських священиків на Мазурщині, котрі драбинястими возами звозять селянських дітей до шкіл.

Але недосить заохоти, не досить привезти і вписати до школи, треба подбати і про прожиток сеї молодіжи, єї надзир і вихованє, а про се иньшим разом.

Д О П И С Ь.

(З учительських кругів).

Настала для Руси України пора тяжка, настав час, в котрім рішатись має чи нам бути, чи ні. Зі всіх сторін сиплять ся на нас стріли затроєні, ранять нашу рідну Неньку — ладять для неї вже трумну, на нашім небосклоні аж зачорніло від гайвороня, от, от і стануть нашу рідну неньку розділяти між себе. Не бракує єї синів, що грудьми своїми радби єї заслони. Є такі і між старшими і молодими. Однак всего того за мало. Весь загал, всі як один рука в руку, повинні стати в рядах до сеї борби. Кожда одиниця нехай стряє зі себе всякі свої примховаті порови, так кастові як і личні, бо пора грізна.

Много є між нами хиб, малозначучих на око, але в сути річи дуже грізних. Задумую відкрити рубець заслони з деяких сих нездорових прояв, серед нашого духовенства, і єго відносини до народного учительства. Се не повинно, не сьміє лучатись, се затроєє наш організм, котрому в теперішній порі, потреба много сили.

По укінченю богословя, приходить молодий духовник на село, найчастійше на сотрудника. Він переповнений любовю (если храни Боже не кацап) до рідних святощій. Село, сотки тих ідейних молодих людей морально убиває. Є вправді люди, що до смерти бережуть в груди своїй вогонь щирої любови до всего що рідне, але се виімки. Перед тим серце переповненє щирими святами почуванята пустіє — самолюбство, єгоїзм гіпокрузия стає девізою — лишень для моди, для слави, грають ролю патріота, народолюбця — (як котрий не стане цілком індіферентним) дуже рідко, щоби се по ширости було. Сліджу єї відносини від кільканацяті літ та жалю до такого сумного висновку дійшов я.

Сотрудник на селі повний щирих змагань, хоче стати правдивим опікуном для народу — але не уміє до сего взяти ся, бракує єму школи життя. Нікого нема, щоби єго поучив, ознакомив з новим житєм. Парох тримає єго оддалік від себе, бо він парох, настоятель.

Звідси походять єї хронічні незгоди між парохом а сотрудником. Ледво 2 проц. найде ся правдиво згідливих відносин, між ними.

Се зражує зараз нашого молодого чоловіка. Часть зараз така стає байдужною для справ народних, иньша часть, ще якийсь час тримає ся відпорно. Компетованє о парохію знов нищить много людей морально. Ще як був у семінари не свило ся єму, яких способів уживає ся в борбі о парохію? Кілько то переболить молода, чиста душа, нїм в кінці освоить ся до сеї роботи. Хробак і до хрїну привикне так і в тім случаю буває. Опісля не такій пробі позбуває ся скрупулів і мрії давних, дивить ся молодий парох уже «отвертими» очима, нема у него горячки, — (так себе успокоює). Він не дурний працювати безкорисно для ідеї.

Кілько він перетерпів як сотрудник? Кілько корив ся і упокоряв ся, нїм дістав парохію, а тепер час спочити на лаврах! Привикає до лїниства, найчастійше пічо не читає, навіть ча-

сописи, передплачує для моди. Себе вважає чимсь надзвичайним, мов пів богом — привикши, що всі його цілують по руках, стикаючись лише з нашим покірним сватом? Кожний крок свій вважає працею для народу, навіть що говорить по руски, що новинку з газети рускої прочитає, се все робить для народу — се ласка для народу, та весь наряд повинен бути за се йому вдячний. Найменша невдача зражує его, от пр. що сусід не пішов до него на роботу, бере на карб невдячності народу, сейчас каже: «не варто для него працювати, — наряд невдячний».

Пригляньмо ся тепер відносинам наших духовників до другого інтелігента на селі себ то, до вчителя народного. Не всюди такі відносини, але если хто цікавий, сему послужу фактами, з дискреції не наводячи лише осіб.

Є між духовенством славні одиниці, однак є і такі, про котрих розказую. Не для злоби се відкриваю, — а лишень для усуненя сего боляка з нашого організму. Ліпше правду собі в очи сказати але щирю, як завжди свідомо обріхувати ся. По кількати побуті на селі, змінє ся наш духовник, колись славий своїм патріотизмом, повний найкрасних ідей, став байдужним на все, привик до сего що его всі цілують по руках, всіх уважає за нічо, а найпаче того сільського учителя, за его щоденну, важку, невспушу працю, за его скупе матеріяльне вивінуванє, та за его низші студії. Алеж є се прецінь часто одинокий інтелігент на селі побіч сьвященника, який і на поли свої заводою, учительської праці і громадської діяльності і товариских зносин повинен і може зовсім добре доповнювати себе взаємно зі сьвященником. Бо чиж може іти успішно катехизація в церкві і уморальненє молодого покоління, коли в школі дітвору не підготовлена достаточо і в народнім дусі та в любові до свого рідного? Або чи може розвивати ся корисно в селі читальня, чи Райфайзенка, чи крамниця, чи взагалі організація селян, коли все зложене в одні руки сьвященника, які часто не можуть подолати сему, а часто і не хочуть брати ся до того? Або вкінці чи учитель, який нині одержує образованє рівнорядне з середнім і має право однорічної служби військової, не може стояти у тісних і рівнорядних зносинах з парохом, який часто кланє ся дуже низько всяким економам та паньским офіціялістам з далеко меншим загальним образованєм?

(Конець буде.)

З політичного поля.

П. Теофіл Мерунович закінчив скоро свої уваги над страйком, очевидно збитий з пантелику виступленєм Słowa polsk-ogo против него. В останній своїй статі в Gazet-і Narod-

w-ій застерігає ся пос. Мерунович против закиду валєнродизму (який Słowo назвало візантійською етикою і моральною поганию руских борбифаксів) і при тім покликє ся на свідочтво свого майстра в дзєвнякарскім ремєслі бл. п. Яна Добрянського, також Русина з роду і Плятона Костецкого, яким чейже молода редакция Słowa polsk-ogo не зможе закинути, що «їх раса є шкідливою». На потішенє п. Меруновича можна завважити, що і раса самого начального редактора wszechpolsk-ogo органу п. Василевського не є конче чистою від рускої примішки, як свідчить его чисто руске імє. Але се не поможе п. Меруновичеві в репарації опині про него в теперішній шовіністичній польській опині. Отсе виступив в Przegląd-і против его виводів пос. Артур де Заремба Целецкий і закинув коли не валєнродизм то пряме незнанє краєвих відносин. Пан Заремба твердить, що на Поділю був не страйк, а правдивий бунт хлопський, ведений тайними комітєтами і придумавши якийсь мит про тайну організацію і ржонд рускі, повторє аж до змудженя, що лише виїмковий стан, жан-дармерія і військо може з омати той «ржонд в ржордзє». Також якийсь Т. Целецкий з Бичковедь в слідуємій числі Przegląd у хоть і насаміхає ся з піднесеного «зємьянами» в Бучачи крику про небезпечність майна і житя в Галичині, снує дальше ті самі думки про гайдямачину, яка уявляє ся навіть на почтових картках та про виїмковий стан, який єдино може завести лад «в тей дзельніци польскєй». Ті голоси повторє і доповнює притакуючими коментарями уся польска преса. Надто Słowo polskie жалє ся, що Русини «входять в моду», бо всі німєцкі газети так відєньскі як і заграничні порушують справу хліборобских страйків та вказують на конєчність полагожденя національного питавя в Галичині. Słowo polskie звиває польских впливових осіб, щоби постарали ся о заміщенє в німєцких дзєвниках інформацій, прихильних галицькій шляхті і польській справі взагалі, задля противдїланя сему союзови руских політиків; з відєньскими централістами.

У Франції ладить опозиція велику мавіфєстацию против конгрегаційного закона на нинішній дєнь, т. є на дєнь відкритя засідань рад генєральних по департаментах. Конє і посол Пію оповістили в тій справі горячу відозву до «француских католиків». Нині мають бути у всіх місцевостях, де правительство позамикало школи, внесені петиції до рад генєральних, з жаданєм нового відкритя шкіл. Бувший міністер Рош, радикал, котрого виступ против кабінєту Комба викликав загальне вражєнє, помістив в газеті Figaro «правну пораду» для властитєлів домів, в котрих містили ся позамикані правительством школи. Замиканє шкіл — пише Рош — є насильством, бо опирає ся виключно на обіжнику Комба, котрий не має правної сили. Тому насильству не треба противити ся силою, але до-

зволити на довершенє его. Властитєль, разом з мешканцями дому, має ждати приходу правительственной комісії. Двері мають бути замкнені на ключ. На візванє дверей не треба отвирати. Тоді поліція вломить двері, виженє мешканців на улицю, і школу запечатає. Властитєль має сейчас внести потрійну жалобу: до ради, о надужитє власти урядової против комісаря, котрий поклав печатки, до цивільного суду, о нарушенє в посіданю, з жаданєм усунєня печаток, і до прокураторії державної о насильство і напад на дїм. Крім того треба ще внести жалоби цивільні о винагороду шкід і страчених користий. Процєс треба вєсти через всі інстанції. Не в низшій, то у висшій інстанції найдуть ся судії, що узглядять претенсії». — Богато адвокатів годить ся на погляд Роша і гадає, що на тій дорозі можна буде найти справедливість.

Прилучєнє Крєти до Греції є цілю забігів комісаря острова ки. Юрія. Однак на его дотичні стараня європейскі кабінєти обіцали тільки піддержати домаганя, котрі можуть обезпечити християн на острові. Супротив того ки. Юрій просив о співдїланє держав в окремії ноті, в котрій домагає ся: 1) Щоби християни, щоби поселили ся в Турєччині, находили ся під безпосередною охороною держав, що опікують ся Крєтою, і зависіли від консулів тих держав; 2) щоби Турєччина признала хоругов Крєти; 3) щоби султан оголосив загальну амнєстию для Крєтенців, засуджєних за політичні провини і замкнєних в турецких тюрмах; 4) щоби крєтенське правительство мало право стягати податки в портах острова і уживати доходів на публичні роботи; 5) щоби Крєту втягнути в світовий почтовий союз; 6) щоби крєтенське правительство мало право зтягнути на потреби острова позичку гарантовану державами; 7) щоби крєтенську монету допущєно до монетарного союзу; 8) щоби султан офіціяльно признав королевици Юрія Держави відослани ту ноту своїм представителям в Царгороді, котрі відкинули більшу часть домагань і обіцали за рєштою вставити ся у турецкого правительства.

НОВИНКИ.

— Калєндар. — В четвєр: гр.-кат. Ємиліяна, Леонида; рим.-кат. Іоани. — В пятницю: гр.-кат. Матія апост.; рим.-кат. Тимєтєя.

— Посол Барвіньскій вернув з подорожі по Босні і Герцєговині. Зібраними там на полі шкільництва, господарства, промислу і т. п. богатими поміченнями і матеріялами покориствує ся не лише в раді шк. кр. і краєвим соймї, але поділити ся тими поміченнями з читателями нашї часописи і небавом почне се подавати у фейлєтонах «Руслана».

— Хліборобскі страйки. В Чорткові відбула ся дєня 11. с. м. страйкова розправа проти Юрка Іванцевого і его шістьох товаришів з Швайковець. Всі свідки — а було їх дєсять — по-

Про границі пізнаня природи.

Переклали з німєцкого

др. В. Левіцкій і Я. Микєлаєвич.

Не зважаймо на то все і приймим матерію яко дану в стані руху, то при єім заложєню світ тїл будє, як сказано, в засаді зрозумілий. Від безконєчного часу відбуває ся в безконєчній просторони згущанє матерії, що мнимо притягає ся. Мраковина, що кружить дєсь в просторони космічній, дістає вид кулі, з якої гіпотєза Канта, поправлена Гєльмгольдом при помочи механічної теорії тепла, виводить наш систем планетарній, вивінований в певну скількість тепла, яке вичерпаєть ся і не відновить ся. Бачимо нашу землю яко каплю огнистоплинну, окружену атмосферою о незвісних свієствах, як точить ся по своїй орбіті. В протягу незмірєних відстувів часу бачимо єї, як покриває ся корою твердїючих мас тєлюричних. Морє відділяє ся від континєнту, граніт, нижертй через горячі струї кислоти углевої достарчає матеріялу потасових верств; в кінці повстають умовини, серед яких стає житє можливе.

Дє, та в якій формі явило ся оно вперше на землі? Чи в морі в виді клочків зародників? Чи в воздуєі при співучасті сонця, що ви-

силало лучі єще більше позафіолєтові при єще висшій скількості кислоти углевої в атмосфері? Чи зародники єств живих прилетіли до нас з иньших тїл небєсних? Хтож може се знати? Але мїг би се знати дух Ляпласовий, що має формулу всєсвітну. Бо при угрупованях матерій неорганічних, з яких повстають єства живі, ходить передовсім о рухи та уложєнє ся частинок в менше або більше сталу рівновагу, о почин виміни матерії, вчасти через рух, одержаний з вні, вчасти через сили напружені частинки єства живого, що остають в відношеню взаємного діланя з частинками світа зєрхного.

Єства живі рїзняють ся від мертвих, рослини та звїрєта, розслїджувані лиш з точки справ тілесних, від мінералів, через се, що в кристалі матерія находить ся в стані рівноваги сталої, а противно через ієстоту живу переливає ся струя матерії, матерія протє находить ся в ній в стані рівноваги динамічної, о вислїді або додатнім, або відємнім, або рівнім зєру. Тому то кристал, о скілько на него не ділають маси або сили зєрхні, остає все тим, чам є, наколи противно єство живе залежить в своїм биті від певних умовин внутрішних, від так званих в давнійшій філєзофії товчків животних, перемінює в собі енергію потенціальну на кінєтичну і на відворот, та підлягає певним перемінам в часі. Не треба основної рїжницї сил в кри-

сталі та в ієстоті живій, щоби пояснити їх неспівмірність, як звичайний будинок є неспівмірний з фабрикою, що приймає вуголь, воду та матеріяли сирі, а видає квас углевий, водор, дим, повіл та виробі своїх машин. Будинок можна собі уявити яко зложений виключно з частвий подібних до цілости, пристосованих до себе в сей спосіб, що его можна, так як кристал, поділити на части до себе подібні. Фабрика, так як організм (о скілько не будєм мати на згляді будови его з організмів елєментарних як і подільности деяких організмів), є особником (індивідуум).

Вишуканє протє в першій появі на землі або на иньшій тїлі небєсній єств живих чогось надприродного, чогось иньшого, як незвичайно трудної задачі механічної, полягає на непорозуміню. Є се одва з двох похибок, які наміряв я виказати, і приймати якусь поковічну загальну сімєнність не здаєсь мені зовсім потрібним. Не тут є друга границя пізнаня природи; тут не більше як в квєстії творєня кристалів. Наколиб ми могли витворювати умовини, серед яких колись повстали єства живі, так як можемо їх витворити для декотрих — не для всіх кристалів, то згідно з засадою актуалізму, єства живі повсталиб нині, як тоді. Наколи навіть не вдає ся ніколи обєрєувати, а щож доперва викликати сомородности, то не будє се ніяка перєпона беззглядна. Єсли би матерія та сила

свідчили одногласно невинність Іванцевого — длятого увільнив его судия Ясеницький, який проводив розправу, від вини і кари. Що до шістьох селян, обжалованих разом з Іванцевом, то їх відставлено до ц. к. староства, а оно засудило їх по мысли розпорядження з дня 30. вересня 1857 ч. 198 в. з. д. на три дні арешту. Кару дозволено відбутися аж по жнивах. Що до засупендованя нотаря, п. М. Гордицького про яке ми свого часу доносили, то — як виходить із спростованя, яке п. Гордицький помістив в «Ділі» — ся вість, розсіяна польськими часописами є зівсім ложна і безвідставна.

В Бучаччині покінчили ся страйки уже зі всім. В югатинським повіті тривають страйки в Юнашкові та Озерянах. В першій з тих сел жадають робітники що найменше 2 К за день роботи в полі, а в другій не хочуть зівсім робити на двірських ланах.

В Збарщині страйкують ще — після вістий польських часописів — села: Черняхівці, Гнилиці, Любянки, Мединь, Обводівці, Розношинці і Сухівці.

— **3 Парани.** Куртибска Gazeta Polska пише в посліднім (29.) числі з 19. липня с. р. про прибуте шістьох інтелігентних Русинів до Парани, в довшій статі п. з. «Rusini» ось як:

«Минулого тижня прибули до Парани на німецьким пароході оо. Василяни: Мирон Хмільевський (ігумен), Кирик Шкирпан, Клим Бжуховський — др. Стефан Петрицький, учитель Орест Гарух і славний вже братчик Горошук». Дальше навадає Gaz. Polska на братчика Горошука за се, немов то він мав очернати паранських Поляків на відчиті у Львові і говорити, що найбільше небезпеченство винародовленя в Парані грозить Русинам від Поляків. Своєю широку напасть на бр. Горошука кінчать Gaz. Polska тим, що всі прудентопольські оо. Василяни мусять бути «ворожо» настроєні для Поляків, а се хіба длятого, бо, або оо. Василяни мають якісь далеко сягаючі плани і припускають, що Поляки можуть їм в чімсь перешкоджувати, або длятого, що Поляки живуть між собою в незгоді, отже ніхто за ними не уїме ся, можна проте трактувати їх як найгірше».

Напасть та на брата Горошука і оо. Василяни зовсім безвідставна, бо ніхто з них ніколи на Поляків не ворогував. Брат Горошук говорив у Львові на сходинах Русинів о потребі помочи духової для бідних паранських Русинів, а іменно о потребі вислання туди священників, учителів, друкарів і книжок.

Дивне є поступоване деяких паранських Поляків. Самі хотять знищити за всяку ціну руску віру і руску мову в Парані і спольщити паранських Русинів, в тій цілі старають ся всякими можливими способами не допустити туди ані одного руского священника, роблять се і явно і тайно, нападають на руский обряд, голосять з амвоу якісь накази ніби з Риму, що Русини мусять сейчас стати латинниками і навіть Поляками і т. д., а ту сьміють ще казати, що они «прихильні» для Русинів і що ті Русини чомусь нібито «ворожі» ім. Тимчасом Русини не мають прецінь там ніяких «далекосягаючих планів», бажають лише захованя тих величезних руских осель при рускій вірі і народности, коли вже — зовсім непотрібно — там наші бідні Русини попали.

Задержане тих наших братів в Парані при рускости поведе ся Русинам, помимо всяких ворожих махінацій наших тамошних «приятелів».

були для нас понятні, то і світ не перестав би бути повятний, хотяй би ми собі зобразили землю переповнену найбуїнішою ростинощию від пояса рівнякового аж до послідних частий підбігунових, та незалежну від того, яку би ми участь в повстаню сьвіта ростиного приписували органічним законам формованя, а яку природному доброви. Не могло би ту бути бесіди лиш про сьвіт овадів, признаним необхідним до заплідненя многих рослин, а то з причин легко понятних. Поза тим найбогатший із змальованих Бервардином de St. Pierre'ем, Олександром Гумбольдтом або Рьорріг'ом образів підзворотничкового праліса не представляє для ока теоритичної природописи нічо кромі матерії в стані руху.

Але ось в якійсь незвісній нам точці розвою життя на землі, в точці, що єї означене нас впрочім ту неохобити, появляєсь щось нового, щось до тепер нечуваного, щось непонятого так, як суть матерія та сили і як перший рух. Доведена в напрямі від'ємнім до часу безконачно відлеглого шитка зрозуміня прориваєсь, а наше пізнане натуря стає над пропастию, через яку не веде ніяка кладка, не перенесе жадне крило. Сьємо у другої границі нашого ума.

(Дальше буде).

ліл». Недопущене руских священників до Парани — хотяй як завзяті були стараня о се — не повело ся і дасть Бог не поведе ся. Русини там організують ся і не дадуть ся винародовити.

Нехай проте Поляки вже раз покинуть свої негідні заборчі пляни і пошанують право Русинів до свого власного національного життя, то настане згода, так пожадана в інтересі обох славянських народів на тій далекій чужині серед романьского моря.

Треба лише щиро зрезигнувати з намірів знищеня рускости і спольонізованя Русинів, а згода сама з себе настане, що дай Боже.

Де як де, а там на далекій чужині не повинні прецінь наставати на себе братні народи. Русини не заваджають там Полякам в їх колонізаціі, але з'їсти національно не дадуть ся. *І. П-ович.*

— **Великий пожар** вибухнув в суботу в містечку Товстим. Згоріло 190 господарств. Шкода вносить звиш 200.000 К. Ратунок був дуже проблематичний, а одна сикавка, вислана сюди, згоріла навіть!..

— **Маневри в Галичині.** В Перемишлі аж кишить від війська. Що раз більше напливає сюди полків та баталіонів, які належать до X. корпусу, а стоять залогою поза Перемишем. Вимарш на поле маневрів наступить нині в середу. Вправи будуть відбувати ся в околицях Порохника, Ярослава, Переворска та Ланьцута і потревають до 6. або 7. вересня. Генеральний штаб буде перебувати в Порохнику і там наступить оолошене і покінчене маневрів. Артилерія відбуває вправи осібно і від кількох днів уряджує стрільня з армат до щитів в Гурку під Перемишлем.

— **Курси для лікарів у Львові** відбудуть ся в часі від 6. до 25. жовтня.

— **Іспитова комісія** для кваліфікаційних іспитів учителів народних шкіл в Самборі подає до відомости, що в цілі припущеня до того іспиту в вересневім речинці 1902. р. треба ввести поданя, заосмотрені в приписані документи на руки своїх настоятелів до кінця серпня с. р.

— **Ц. к. Дирекція почт і телеграфів у Львові** оголошує, що з днем 26. серпня 1902 отвиряє поштові складниці в осьтих місцевостях: в Чернехові, тернопільского повіта і Зарудцях, кулі ківського повіта.

— **Зміна в міністерстві справедливости.** Часописи доносять, що теперішній міністер справедливости, бар. Спенс-Боден, має уступити ізза своєї слабости ще перед скликавем державної ради, а его наступником мав би бути президент висного суду в Празі, бувший президент краєвого суду в Чернівцях, Веселі.

— **3 Камінки струм.** пишуть нам: Заповіджене аматорске представлене в Камінці стр. в неділю дня 17. с. м. випало знаменито. Тутешні гімназіясти відіграли комедию І. Франка «Учитель». Невелику салю промислової школи заповнила публика по береги. Явила ся численно місцева інтелігенція і міщани — з провінції на жалю мимом оголошені і запрошені крім трех священників з родинами не прибув ніхто, хоч була надія, що ся невиславленана ще в Каменеччині штука стягне більше число публики з провінції. Може перешкодило їй захмарене небо..

Комедию відіграли молоді аматори знаменито, тим більше, коли зважить ся, які були прикрі їх обставини в тім згляді, клопоти з салю, з декораціями, з уставленем і урядженем сцени власними руками і т. д. Найбільше визначили ся у своїх ролях справді артистичним летом Стефан С. в ролі учителя і Михайло Ш. в ролі вїтця. З прочих роль вивязали ся дуже добре и-ни: Марія Заткеївна в ролі Юлії і Марія Ризніківна в ролі Пасічної та п. Володимир Д. в ролі Хор-стїля. І прочі аматори понисались також не зле.

Відтак ділимо ся веселою вісткою, що ті енергічні наші аматори задумують в найблизшу неділю відіграти знов якусь штуку. Щастя їм Боже! Близні вістки про се подамо пізнійше. — *А. Вергельмник.*

— **О. Д. Танячевич** задумує видавати часопис для церковно-економічної організації п. з. «Наша церковна нива». Часопис буде виходити що в неділю, а єї цілю буде економічна організація руского клира в як найтіснішій звязи з народною організацією.

— Як характеристику Вільгельма II. можна піднести факт, що хотяй на него польські круги хотіли вплинути, щоби не їхав тепер до Познаня задля подравленя польского населеня гакатистичною політикою его правительства, він не тільки прибуде до Познаня, але поїде і до... Закопаного, вибираючи ся на польоване на олені до кв. Гогельдогого, звісного суперника за Морске Око в Татрах.

— **Російський бальон** з'явив ся в неділю коло полудня над Сокалем. Прилетів з півночі від російської границі і кілька минут уносив ся над містом в висоті 500 м. Мав форму цитрини, від якої звисав човен і довга ливва, що удержувала рівновагу бальона у воздуху. За помочию люмета лобачено в човні двох людей. Бальон перелетів над містом і віддалив ся з великою скоростію в східнім напрямі до російської гра-

ниці. Опісля зачав опадати, потім зніс ся знова в гору і зник на виднокрузі.

— **Чи знова заговір?** В салі засідань лавничого суду у Франкфурті над Меном найдено письмо, в якію говорить ся про наміреній замах на цїсаря Вільгельма. Замах мав бути виконаний в Гомбургу, де цїсар має удати ся в тих днях. Лист є по части шифрований і містить докладну програму побуту цїсаря в Гомбургу. Хоч в міродатних кругах не приписують тому листови ніякого значіня і уважають его за невчасний жарт, заряджено на час побуту цїсаря в Гомбургу средства безпечности на велику скалю. Не лиш франкфуртські поліціянти будуть берегли особу цїсаря, але також і берлінські та кольоньські.

— **Війна із щурами.** В Росії виходять послідніми часами правительственні розпорядженя, які мають на цілі унормоване санітарних відносин, а до яких в нашій Галичині ще далеко. Ото знова недавно одержали залізничі заряди розпорядженя, щоби приступили до вигублюваня щурів по магазинах, складах і т. д. То розпоряджене має велике значіне не тільки під зглядом санітарним, але і материяльним. Бо треба знати, що щурі зачинають множити ся вже в шестім місяці життя і самиця видає на сьвіт три рази до року 8 до 13 штук потомства. Великі шкоди наносять щурі особливо збіжевим складам. Щоби вигублювати тих шкідників, призначено декуди певний фонд на удержуванє котів, а кромі того велево низшій службі при залізничих витресувати по кілька осіб для веденя борби з тою язвою.

— **Дрібні вісти.** З касарні 80. п. п. утік вчера баталіоновий довш, Іван Гонтарів в незвіснім напрямі. — Посол Николай Василько скликує на п'ятницю 22. с. м. і на неділю 24. с. м. до Сторонця-Путилова віча задля справозданя із своєї парламентарної та соймової діяльности. — Дня 13. с. м. відбула ся в Чернівцях розправа проти відвічального редактора часописи «Гасло» п. Льва Когута в занедбане відповідної старанности в статі, яка звертала ся проти чужої народности. Судовий секретар, др. Гольд, засудив п. Когута на три тижні арешту. В аудиторії був присутний при розправі російський консуль. — Намісник гр. Пінівський виїхав вчера рано в урядових справах до Відня.

— **Переписка Адміністрації.** Вп. С. Лев. в Підгородю. Яка причина, що така маса чисел не доходить, ми не знаємо. Може зволите ласкаво зібрати точні дані, щоби ми могли удати ся з основною жалобою до ц. к. Дирекції почт.

— **Родимці! Памятайте на фонд будови приватних шкіл!**

Наука, штука, література.

— **Тупіть церкве руско-каволическі-я.** Списав Ісидор Должницький духовник львівської рускої семінарії. 592 стор. 8°. Ціна 6 К — з поштовою пересилкою 45 с. більше. Замовляти можна під адресою: Видавництво ОО. Василян в Жовкві. — Висилає ся тільки за попередним надісланем грошей.

Телеграми.

Берлин, 20. серпня. «Augsburger Abendzeitung», обговорюючи телеграму цїсаря Вільгельма, виславу до князя регента баварского з нагоди відкиненя через баварський сойм кредиту на цілі штуки, підносить, що оголошене тої телеграми і відповіді на неї кв. регента відбуло ся на виразний розказ цїсаря.

Прага, 20. серпня. «Narodni Listy» помістили в справі чесько-німецької угоди вступну статью, в якій заявляють, що про узискане мира між обома народами на підставі пунктації з 1890. р. не може бути навіть і бесіди, бо ті пунктації роздирають королівство, на що чеський нарід не згодить ся ніколи. Та і загалом не повинно говорити ся тепер про «угоду», але тільки про взаїмне порозуміне зглядом деяких актуальних точок.

Прага, 20. серпня. «Narodni Listy» мали одержати від одного дуже визначного мужа стану ось такі інформації про становище гр. Гоесса: Відкликане его не наступило тільки для того, що гр. Гоесс хоче полишити ся дальше в службі, а нема для него поки що відповідного становища. Замір іменувати его президентом сенату в найвишнім адміністраційнім трибуналі натрафив на опір президента трибуналу, гр. Шенборна, який в присутности президента ка-

